

NATUUR BEHERENDE KNAGER... OF TOCH NIET?

In 2012 werd in deze rubriek al eens aandacht besteed aan de bever, Nederlands' grootste knaagdier. Er waren nog niet zoveel bevers in onze provincie; hun verspreiding beperkte zich tot enkele grotere beken en de Maas en omgeving. Hoe gaat het de soort nu, en wat zijn zijn effecten? Is de aanwezigheid van bevers altijd een voordeel voor natuurbeheerders, of ligt dat toch wat genuanceerder?

SPOREN

Bevers en hun sporen zijn onmiskenbaar. Dammen, burchten, afgeknaagde bomen: je kunt ze tegenwoordig bijna overal in de Limburgse beekdalen en langs andere wateren tegenkomen. Een ontmoeting met de bever zelf is echter zeldzamer. De meeste zijn vooral 's nachts actief. Toch

zijn er ook exemplaren die aan mensen gewend zijn geraakt. Foto's van bevers langs de Jeker in Maastricht, de Roer in Roermond, of bij onze Wymarsche watermolen nabij Arcen zijn daar duidelijke uitingen van. Zeker in de zomer kun je ze daar op de oever zien zitten, knabbelend aan oeverplanten die dan hun voornaamste voedsel vormen. Eten van bast van omgeknaagde bomen is vooral in de winter aan de orde.

GROEI

Rond 2003 zijn er in Limburg meerdere bevers geïntroduceerd. Enkele leefden er toen al bij ons, afkomstig van beverleefgebied uit Duitsland waar al eerder bevers waren gebracht. De soort blijkt het in Limburg prima naar zijn zin

te hebben. Recente tellingen geven aan dat hun aantal in onze provincie de 1000 nadert! Hoewel er in meerdere provincies bevers voorkomen, zitten verreweg de meeste in Limburg. Behalve dat het leefgebied met zijn vele beekdalen hier gunstig is, mag worden aangenomen dat de bijgeplaatste bevers ook positief hebben bijgedragen aan deze ontwikkeling. Deze kwamen uit zeer verschillende populaties in Europa. Inteelt was hier niet aan de orde; het leverde juist veel en gezonde aanwas op.

EFFECTEN

De bever is een echte waterbeheerder. Door het bouwen van dammen zorgt hij voor een zodanig hoog waterpeil, dat zijn van takken gebouwde

burcht of gegraven oeverhol de ingang veilig onder water heeft. Zelf rusten de beverfamilies hoog en droog in dit veilige thuis. De bevermeertjes vormen een nieuw leefgebied voor allerlei libellen en amfibieën en zorgen voor rijke moerasvegetaties. In de meertjes staan en liggen dode bomen. Sommige zijn afgestorven door het knaagwerk van de bevers; andere overleefden het onder water lopen van het bos niet. Die dode bomen dienen nu als voedsel voor een gevarieerde zwammenflora, vele insecten en hun larven. In droge tijden houden deze meertjes permanent water. Dat is ook gunstig voor ons; oostelijk Nederland heeft vooral in de zomermaanden last van droogting. Bevers helpen ons enigszins op een

Beverdammen, zoals deze in de Siebersbeek, zorgen ervoor dat een diep ingesneden, stromend beekje verandert in een aanzienlijke waterplas. Foto Henk Heijligers.

Eén van de 23 bevervangsten in Kasteeltuinen Arcen. De dieren richten daar door hun geknaag en gegrAAF aanzienlijke schade aan, en mogen daarom verplaatst worden. Foto Hay Lintjens.

De waardevolle vegetatie van het Ruig weitje in Kaldenbroek overleeft permanent onder water staan niet. Een beverdam in dit gebied zou daarom fataal kunnen zijn voor dit waardevolle reservaat. Foto Henk Heijligers.

natuurlijke manier de effecten daarvan te verminderen.

ALLEEN VOORDELEN?

Toch is de komst van de bever niet alleen een succesverhaal. Natuurlijk zijn we blij met de vele positieve effecten die de soort heeft. Het beheer van onze terreinen wordt echter plaatselijk, misschien verrassend, ook gehinderd door zijn gedrag. Sommige waardevolle natuurgebieden zijn gebonden aan grondwaterstanden die niet te veel mogen variëren. Het 'Ruig weitje' en de elzenbroekbossen in het Kaldenbroek zijn er goede voorbeelden van. In het grasland groeien vele zeldzame planten. Alleen in de winter staat dit grasland net onder water; in de zomer zakt het grondwater enkele decimeters de grond in. Als dit grasland door een bever[dam] het hele jaar onder water wordt gezet, verdwijnen

die bijzondere soorten. Hoewel het elzenbroekbos hogere waterstanden verdraagt, geldt dat alleen als de waterkwaliteit van het bevermeertje van een goede kwaliteit is. Te voedselrijk water zorgt juist voor het versneld afsterven van het bos en de fraaie ondergroei.

SOMS BEHEER NODIG

Ook veranderingen in het vroegere landschap worden niet altijd gewaardeerd. Forse knotwilgen bij de monding van de Siebersbeek bij Lottum of de Eyserbeek nabij Cartils worden alle aan- of omgeknaagd. Ook de Kasteeltuinen Arcen ontsnapten niet aan de grote knager. Allerlei bomen en struiken werden hier te grazen genomen. Daarom beheert Het Limburgs Landschap hier nu bevers. Bomen worden met rasters beschermd tegen het knagen, dammen worden regelmatig weggehaald en

soms worden bevers gevangen en verplaatst. Tot nu toe is er in de Kasteeltuinen Arcen al 23 keer een bever in de val gelopen. De bever heeft dus vele goede kanten, maar levert ons ook regelmatig hoofdbrekens op. Altijd proberen we dan de waarden van een gebied te behouden, en moet soms zelfs een 'natuurbeheerder' als de bever wijken.

TEKST: ARJAN OVAA

